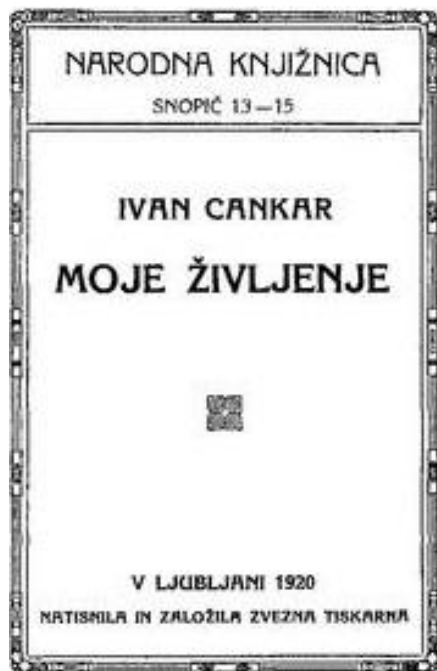

Moje življenje

3. domače branje

Naslov knjige: Moje življenje

Avtor knjige: Ivan Cankar

Učenec: Jan Dlouhy

Učiteljica: Zdenka Šiplič

Šol. leto: 2017/2018

Razred: 9. A

Za 3. domače branje sem prebral zanimivo knjigo *Moje življenje*. Gre za zbirko spominskih črtic, v katerih se pisatelj spominja svojega otroštva in mladosti, ki ju je opisal čustveno in prizadeto. Cankar je knjigo objavil leta 1914 v Slovenskem narodu. Črtice sodijo v sam vrh naše kratke proze za mladino in tudi za odrasle bralce.

Ivan Cankar se je rodil 10. maja 1876 v hiši Na klanecu (Vrhnika) kot osmi od dvanajstih otrok trškega krojača. Leta 1882 se je vpisal v osnovno šolo na Vrhniki, leta 1888 pa na ljubljansko realko. Tam se je pridružil dijaškemu društvu Zadruha, kjer se je predstavljal z branjem raznih pesmi in kritik ter navezal stike z Murnom, s Kettejem in z Župančičem. Že v dijaških letih je napisal prve pesmi in jih objavil v reviji *Vrtec* in *Ljubljanski zvon*. Po maturi, ki jo je opravil 1896, je odšel na Dunaj študirat tehniko. Kmalu se je prepisal na slavistiko. Po odhodu z Dunaja je živel v Sarajevu, pozneje pa se je dokončno preselil v Ljubljano. 1907 je bil na listi socialnodemokratske stranke kandidat za državnega poslanca, vendar ni bil izvoljen. Kljub volilnemu neuspehu je politično udejstvovanje nadaljeval v obliki razprav in predavanj (med katerimi številna v Trstu), leta 1913 je imel v Ljubljani najbolj znano predavanje z naslovom Slovinci in Jugoslovani, v katerem se je zavzel za združitev vseh južnih Slovanov v skupno državo, a odločno nasprotoval kakršnemukoli kulturnemu ali jezikovnemu zlivanju. Zaradi izjave, ki je zagovarjala jugoslovansko politično zvezo, je bil obsojen na sedem dni zapora. Novembra 1915 je bil vpoklican k vojakom v Judenburg na avstrijskem Štajerskem. Zaradi prehude boleznj je bil oproščen služenja. Umril je 11. decembra 1918 v Ljubljani. Pokopali so ga na ljubljanskih Žalah v t. i. Grobnici Moderne, kjer so pokopani tudi Josip Murn Aleksandrov, Dragotin Kette in Oton Župančič.

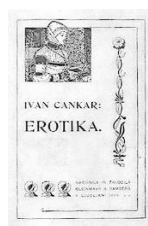

Slika 1:Rojstna hiša Ivana Cankarja

Slika 2:Grobnica Moderne

Uvrščamo ga med štiri predstavnike slovenske moderne. Letnica 1899 je letnica izida njegove prve pesniške zbirke *Erotika* in Župančičeve *Čaše opojnosti* in velja za začetek slovenske moderne. V svoji pesniški zbirki je zbral mladostne ljubezenske pesmi, balade in romance. V svojih dunajskih letih je sodeloval pri literarnem krožku slovenskih študentov, katerega člani so bili med drugimi tudi Oton Župančič, Fran Govekar in Fran Eller.

Slika 1:Erotika

Cankarjev pisateljski razvoj razdelimo na mladostno, zrelo in pozno obdobje. Bil je pesnik, pripovednik in dramatik. Kot pripovednik je pisal črtice (*Moje življenje*, *Podobe iz sanj*, *Za križem*), romane (*Na klanecu*, *Tujci*, *Hiša Marije Pomočnice*) in povesti (*Martin Kačur*, *Hlapec Jernej in njegova pravica*, *Milan in Milena*). S področja dramatike je napisal *Kralj na Betajnovi*, *Pobujšanje v dolini šentflorjanski*, *Hlapci*, *Za narodov blagor*.

Slika 2:Hlapec Jernej in njegova praviva

O materi pripoveduje z občutkom ljubezni, spoštovanja in z bolečino, zaradi njenega težkega življenja ter zaradi lastnega odnosa do nje, ki ni bil vedno naklonjen. Materine muke pogosto primerja s Kristusovimi mukami. Odnos do matere si lahko ogledamo na dva načina. Prvi opisuje resničen občutek ljubezni do nje in v drugem se ta občutek prežema in primerja z občutkom ljubezni do rodne zemlje in na koncu do domovine, ki je postala simbol matere.

Cankar je bil zelo občutljiv deček. Nastopa kot pripovedovalec pod psevdonimoma Jože in Janez. V črticah je opisal prvih dvanajst let svojega življenja in sicer svoje otroštvo od rojstva oziroma od tretjega leta starosti do jeseni, ko je zapustil Vrhniko in odšel v Ljubljano. Njegovo otroštvo je bilo polno grenkobe, saj je živel v revščini, lakoti in žalosti. Ni pa čutil pomanjkanja ljubezni svoje matere. Do njega je bila vedno prijazna, ljubezniva, razumevajoča in skrbna. Iz črtic sem še izvedel, da je osnovno šolo obiskoval šest let in jo zaključil kot najboljši učenec, da je zelo rad nastopal, spoznal žensko hinavščino (izdaja njegove sestre Line),...

Moja najljubša črtica je *Mater je zatajil*, ki se dogaja pred šolo v Ljubljani v času njegovih dijaških let. Obiskala ga je njegova mati, ki mu je prinesla nove škornje, srajce in denar. Ker je bila oblečena kot kmetica, ki je prehodila dolgo in blatno pot, se Cankar z njo ni želel srečati pred vsemi njegovimi vrstniki. Našla ga je v njegovem stanovanju, kjer je bral knjigo. Iz črtice sem spoznal, da se je Cankar sramoval matere, kar je razvidno iz dialoga »Ali ni to tvoja mati?«, ga je vprašal tovariš. »To ni moja mati!« je odgovoril Jože.

V črtico je vključil različne vrste literarnega jezika; **okrasne pridevke:** *zeleno rožnato kmetiško krilo, visoke blatne škornje, rdečo jopo, pisano ruto, nerodni dežnik*; **primero:** *hodil je zraven matere kakor Judež zraven Jezusa*; **pretiravanje:** *na njegovi duši pa je ležal greh in ga tiščal k tlom*; **ponavljanje:** *greh leži na njegovi duši, noge so jo bolele*.

Črtica se ukvarja s socialnimi problemi, kot so revščina in pomanjkanje, ter socialne razmere tistega časa. Analizira človeške odnose in postavlja vprašanje o pravih človeških vrednotah, ki niso materialne.

Njegov slog pisanja se mi je zdel zelo zahteven, zato sem moral knjigo večkrat prebrati. Najbolj všeč v knjigi mi je njegov podroben način opisovanja ljudi in okolice z okrasnimi pridevki in metaforami, kar je razvidno iz odlomka:

»Od vročih poletnih dneh, ko Močilnik usabne, ko je temno Retovje skoraj prazno in ko bela zelena Ljubija sanja svoje tibe sanje globoko pod vrhami upade Ljubljanica za cel seženj in ošabna Vrhnicančka je samo še potok. Ves levi del struge je sam bel prod, od sonca spaljen.«

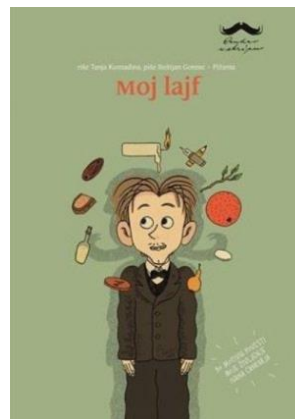
Glede na čas, ko je bilo delo ustvarjeno, lahko najdemo veliko narečnih in starinskih besed (*desetnica, pirbe, prešce, spetka, štrbonclji*).

Kaj pa moje otroštvo in mladost? Kaj sta mi nudila? Veliko in največ. Naučil sem se govoriti, hoditi. Našel prijatelje v vrtcu in kasneje v osnovni šoli. Vzljublil sem kolesarjenje, rolanje, plavanje in smučanje. Najljubše pa mi je igranje video iger in klepetanje s soigralci. Časi brezskrbnega otroštva so hitro minili. Včasih so bili posuti z oblaki, skozi katere so prodirali sončni žarki, včasih pa temačni. Pa naj je bilo veselo ali žalostno, spomini ostanejo. Saj spomini so zvezde, a zvezde so večne.

Tudi v današnjem času bi matere naredile vse za svojega otroka, tako kot je to storila Cankarjeva mati (odrekanje). Nekatere živijo v revščini, druge v izobilju (bogastvu). Danes so ženske pismene, izobražene, marljive, samozavestne, samostojne, skrbne, tečne in ljubeče. Odnos med mano in mojo mamo je normalen,

včasih je tečna, dolgočasna in stroga, a kljub temu sem vesel, da jo imam in kar mi je pri njej najbolj všeč je, da verjame vame, tak kot je verjela tudi Cankarjeva mama v svojega sina.

Cankar in njegova dela so zelo pomembna za slovensko književnost, pustil je velik pečat na slovenski prozi. Letos 2018 praznujemo stoletnico od njegove smrti. Boštjan Gorenc – Pižama in Tanja Komadina sta na humorističen način predelala zbirko črtic *Moje življenje* in spisala ter izrisala *Moj lajf*. Urednica Ženja Leiler je v spremni besedi k stripu *Moj lajf* zapisala, da za Ivana Cankarja velja naslednje: »*O njem vsi vse vemo ali vsaj mislimo, da vemo, zares pa ga bere komajda kdo. Sem in tja še zaživi s kako gledališko uprizoritvijo, predvsem pa varno počiva na straneh osnovnošolskih in gimnazijskih beril ter maturitetnih katalogov obveznega branja – a v širši družbeni in kulturni, celo literarni zavesti slovenskega tukaj in zdaj ga skorajda ni.*« Toda avtorji stripov poskušajo to spremeniti in nam približati Cankarjeva dela.

Slika 3: Moj lajf

Uporabljena literatura

1. Cankar, I., 1984. *Moje življenje*. 6. natis. Mladinska knjiga: Ljubljana.
2. Mušič, J., 2004. *Veliki album slovenskih pisateljev*. Mladika: Ljubljana.
3. <https://govori.se/zanimivosti/leto-2018-v-znamenju-cankarja-ki-je-zmeraj-sodoben/>

Rojstvo: 10. maj 1876 na Vrhniki

Smrt: 11. december 1918

Kratek življenjepis:

-**družina:** 8. otrok obrtniško proletarske družine

-**šolanje:** osnovna šola na Vrhniki; srednja šola – realka v Ljubljani; študij na Dunaju, ki pa ga ni zaključil

-**poklici:** 1. slovenski poklicni pisatelj, kratek čas tudi politik

Ivan Cankar

Doba: moderna (1899-1918)

Dela:

1. pesnik: pesniška zbirka *Erotika*

2. pripovednik:

-zbirke črtic: *Moje življenje, Podobe iz sanj, Za križem*

-romani: *Na klancu, Tujci, Hiša Marije Pomočnice*

-povesti: *Martin Kačur, Hlapec Jernej in njegova pravica, Milan in Milena*

3. dramatik: *Kralj na Betajnovi, Pobujšanje v dolini šentflorjanski, Hlapci, Za narodov blagor*

Pomen:

Ustvaril je slovensko moderno dramo in se zaradi umetniške kakovosti uvrstil med evropske pisatelje, kar dokazujejo številni prevodi njegovih del v tuje jezike.